

Wandeling door het Leuvenumse Bos (pagina's 14-19)

5 km | 3 uur De vroegere stuifzanden en heiden van de noordwestelijke Veluwe zijn nu grotendeels begroeid met droog dennenbos, en worden afgewisseld door het beukenbos langs de Leuvenumsche beek. Hier leven veel dieren van oude bossen, zoals Zwarte specht, Bosuil, Boomarter en Rosse vleermuis. In de herfst vind je nergens zoveel paddenstoelen als in het loof- en naaldbos langs deze wandelroute.

Hoe te bereiken:

auto: vanaf A1, afslag Kootwijk/Harderwijk (nr. 18); rechtsaf, richting Harderwijk; na vierde rotonde eerste zijweg richting Staverden, Elspeet (dit is de Jhr. Sandbergweg; ruim 15 km na afslag snelweg). Meteen na de afslag is links een kleine parkeerplaats en bushalte, waar de wandeling start.

openbaar vervoer: met de bus (lijn 104 of 400) richting Harderwijk (zie www.92920v.nl), uitstappen bij halte Ullerberg.

Beschrijving wandeling:

Loop vanaf parkeerplaats recht het bos in. Neem derde pad rechts. De weg kan vrij druk zijn, maar het wordt snel rustig, wanneer je eenmaal dit punt hebt bereikt.

- (1) Aan de linkerkant passeer je beukenbos waar je soms dichtbij, soms ver weg de Zwarte specht hoort roepen. Verderop lopen we door een typisch oud stuifduingebied dat tegenwoordig met dennenbos is begroeid. Luister naar Kuifmees, Zwarte mees, Goudhaantje, Gekraagde roodstaart, Vink en Roodborst. Op verschillende plekken groeit hier de Kraaihei langs het pad en in de nazomer en het vroege najaar vind je veel oranjegele Cantharellen.

Loop rechtdoor (ondanks enige kronkelingen tot de T-kruising. Ga daar linksaf.

- (2) Je loopt een uitgestoven laagte in. Dit was zo'n honderd jaar geleden stuifzand met wat heide en Grove dennen. Langs het pad Buntgras, Schapengras en Zandstruisgras die aan het stuifzandverleden herinneren, evenals Open rendiermos en Rood bekermos die hier en daar nog staan. De onderbegroeiing van het karige

dennenbos bestaat uit Bochtige smele, Rode bosbes, Blauwe bosbes, Struikhei en Kraaihei. Een aantal jaren geleden groeide hier nog geen Blauwe bosbes, omdat daarvoor de dikte van de humuslaag nog onvoldoende was. Je ziet hier veel mycorrhizapaddenstoelen: Vliegenzwam, Berkenboleet, Koeienboleet en Roodbruine melkzwam. Deze soorten leven in symbiose met de wortels van Ruwe berk en Grove den.

- (3) Verderop langs het pad zien we steeds meer jonge Zomereikjes en Beukjes in de ondergroei. Hier vind je ook meer paddenstoelen die op de wortels van Zomereiken leven: Cantharel, Slanke amaniet, Eekhoorntjesbrood en Heksenboleet. De Cantharellen vind je vooral op kale hellinkjes of op zandige plekken langs het pad. Let ook op de blauwzwarte Gewone mestkever.
- (4) In het laatste stuk voor de beek is het zand veel meer opgestoven. Hier is het zand rijker aan organische stof dat gemakkelijk mee opstuift, zodat de duinen voedselrijker zijn dan de uitgestoven laagtes. Het oude bos langs de Leuvenumsche beek ligt hier dichtbij, zodat de eikels en beukenootjes hier eerder arriveerden dan in het bos dat verder weg ligt. Dit deel is al een echt donker loofbos aan het worden. Door de diepe schaduw is de Blauwe bosbes grotendeels verdwenen. Hier en daar zie je nog een enkele afgestorven oude bosbesplant. In het najaar vind je: Slanke amaniet, Amethystzwam, Botercollybia, Roestvlekkenzwam, Geelwitte russula, Kastanjeboleet, Krulzoom en Grote stinkzwam.

Uiteindelijk loop je omhoog, de randwal op. De randwal is 8 tot 10 meter hoog en bestaat uit vanaf het westen opgestoven zand dat hier niet verder kon, omdat langs de beek er altijd begroeiing aanwezig was. Deze randwal vormde vroeger de grens tussen twee werelden: het stuifzand en de heide aan de westkant en het loofbos aan de oostkant.

Randwal aflopen totdat je op het fietspad langs de Leuvenumsche beek komt. In het najaar dan even naar rechts lopen om langs de beukenlaan naar paddenstoelen te kijken.

- (5) Let in het voorjaar op vogels van oud bos, zoals Boomklever, Boomkruiper, Holenduif, Grote

bonte en Zwarte specht. Onder de beuken langs het pad veel interessante en goed te herkennen paddenstoelen: Grijsgroene melkzwam, Schaapje, Regenboogrussula, Heksenboleet, Parelamaniet en Gele knolamaniet. Op oude, soms halfdode Beuken: Platte tonderzwam, Tonderzwam, Porseleinzwam en Oesterzwam.

- (6) Langs de beek stond vroeger de Zandmolen die tussen 1692 en 1865 als papiermolen in gebruik was. Direct achter het hek achter de picknickplaats staan twee eiken langs de beek. Op deze eiken groeien Eikvarens en in het najaar de Biefstukzwam. Bij de tweede beek die even verderop evenwijdig aan deze beek loopt vind je een mooi voorbeeld van het Beuken-Eikenbos met direct langs de beek: Gewone salomonszegel, Dalkruid, Lelietje-van-dalen, Wijfjesvaren, Eikvaren, Muursla, Bosanemoon en Bosveldkers.

Loop daarna weer terug naar het fietspad en sla rechtsaf; loop verder met beek aan rechterhand; eerste fietspad linksaf (bij paddenstoel 20243).

- (7) Langs het pad is de grond omgewoeld door de Wilde zwijnen die naar voedsel zoeken. Op de kale plekken vind je hier en daar de bijzondere Gekraagde aardster. Op verschillende plekken groeit de Witte kluijfszwam en de Groene anijstrechtterzwam die je heel goed aan zijn geur herkent. Verder veel Witte klaverzuring en Aardappelbovisten. Let ook op de Kostgangersboleet die op de voet van de Aardappelbovist kan groeien.

We zien een afwisseling van arm dennenbos met veel Kraaiheide in de uitgestoven laagtes en iets rijker dennenbos op de opgestoven duinen. Hier liggen prima plekken om Rode bosbessen (Vossenbessen) te plukken.

Tweede pad links; fietspad (nr. 77) volgen.

- (8) Waar het fietspad naar links buigt, ligt aan de linkerkant van het pad een mooi voorbeeld van een fort (je moet een klein stukje het bos inlopen; zie ook pagina 23). In de kom op het opgestoven duin staan oudere Grove dennen, Zomereiken en Beuken. Er staat zelfs een Jeneverbes.

Bij eerste smalle pad aan linkerkant linksaf; pad maakt scherpe bocht naar rechts; bij viersprong rechtsaf; bij kruising links; rechtdoor teruglopen naar parkeerplaats.

Opmerkingen en aanvullingen:
frank.berendse@wur.nl

